

**Організація
безпекових заходів у
Малозубівщинському
ліцеї
Коростенської міської
ради**

- Безпе́ка — це такі умови, в яких перебуває складна система, коли дія зовнішніх факторів і внутрішніх чинників не призводить до процесів, що вважаються негативними по відношенню до даної складної системи у відповідності до наявних, на даному етапі, потреб, знань та уявлень.

- Безпека людини — такий стан людини, коли дія зовнішніх і внутрішніх факторів не призводить до смерті, погіршення функціонування та розвитку організму, свідомості, психіки та людини в цілому і не перешкоджає досягненню певних бажаних для людини цілей.

- Безпека життєдіяльності — спрямована на захист здоров'я і життя людини та середовища її проживання від небезпек. Складовими безпеки життєдіяльності є: безпека праці, громадська безпека...

Чинники під час війни

- Повітряні тривоги
- Мінування
- Терористичні акти
- Пожежна безпека
- Незаконний обіг зброї
- Безпека дорожнього руху
- Домашнє насильство
- Хімічна зброя
- Ядерна зброя...

Декларація про безпеку шкіл

У 2015 році ООН розробило Декларацію про безпеку шкіл, яку станом на 2022 рік підписало 109 країн

...освітня система може допомогти захистити дітей та молодь від смерті, травм та експлуатації; пропонуючи чіткий розклад та стабільність, вона може полегшити психологічний вплив збройного конфлікту та забезпечити доступ до інших життєво важливих послуг.

Хто відповідальний за безпеку дітей у закладі освіти (загальні положення)

- Під час перебування дітей у закладі освіти відповідальність за життя та здоров'я дітей покладається на керівника та інших працівників закладу освіти.
- «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 1669 від 26.12.2017 року: «Керівник закладу освіти є відповідальним за створення безпечних умов освітнього процесу згідно із законодавством про охорону праці, цим Положенням; не дозволяє проведення освітнього процесу за наявності шкідливих та небезпечних умов»;
- «викладач, учитель, класовод, куратор групи, класний керівник, вихователь є відповідальним за збереження життя і здоров'я.

Виміри безпеки освітнього середовища

1. Безпечний фізичний простір для перебування учнів та працівників
2. Безпечне освітнє середовище
3. Проводьте щоденне інформування/інструктажі щодо протоколів безпеки з дітьми
4. Інформуйте учнів про правила мінної безпеки, проводьте заходи із залученням ДСНС
5. Забезпечте проходження працівниками школи навчань з надання першої невідкладної допомоги
6. Підтримуйте проходження педагогічними працівниками психологічних тренінгів
7. Налагодьте та підтримуйте партнерство з батьками
8. Перегляньте антибулінгові політики
9. Адаптаційні заходи для учнів
10. Оцініть готовність закладу змінювати спосіб організації освітнього процесу.

Безпечний фізичний простір для перебування учнів та працівників:

Облаштуйте безпечний простір у закладі освіти.

Перегляньте облаштування навчальних кабінетів.

Організуйте безпечне та безперешкодне пересування по закладу освіти.

Безпечне освітнє середовище

Розробіть та запровадьте чіткі процедури реагування та поведінки у надзвичайних ситуаціях. Першочергово це мають бути:

- Шляхи для евакуації;
 - перегляньте шляхи евакуації з урахуванням розміщення укриття (у закладі чи споруді поблизу закладу освіти);
- розробіть “альтернативні” шляхи евакуації у випадку непередбачуваних ситуацій;
- забезпечте безумовне знання усіма працівниками закладу цих шляхів.

Для цього варто відпрацювати евакуацію з кожного приміщення спочатку педагогами, а потім тренуватися з учнями.

Протоколи безпеки для учнів різного віку щодо правил поведінки під час повітряних тривог, евакуації, перебування у сховищі /укритті.

Протокол безпеки – це певний набір правил, процедур, якими повинні керуватися педагоги та учні у закладі освіти щодо певної ситуації.

Протоколів у закладі має бути декілька:

- дій під час повітряних тривог та проведення евакуації,
- перебування в укритті, • поведінки під час уроків онлайн

Поради щодо розробки протоколів безпеки

- не шукайте універсального рішення;
- протокол безпеки має відповідати загальним рекомендаціям ДСНС;
- до розробки протоколів безпеки варто залучити педагогів;`
- формулюйте тексти у протоколах безпеки з розрахунку на сприйняття їх дітьми: використовуйте лаконічні та чіткі речення:

«Візьми свій наплічник», «Візьми свій одяг», «Слідкуй за вказівками учителя і приготуйся виходити», «Не штовхайся», «Не біжи», «Йди швидким кроком, але тримайся своєї групи», «Допоможи тому, хто спіткнувся чи впав».

ПРОВODЬТЕ ЩОДЕННЕ ІНФОРМУВАННЯ/ІНСТРУКТАЖІ ЩОДО ПРОТОКОЛІВ БЕЗПЕКИ З ДІТЬМИ

1. Діти розуміють правила.
2. Правила рутинно повторюються і проговорюються з дітьми щодня.

**ІНФОРМУЙТЕ УЧНІВ ПРО ПРАВИЛА МІННОЇ БЕЗПЕКИ, ПРОВODЬТЕ
ЗАХОДИ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ДСНС, ВИКОРИСТОВУЙТЕ офіційні ресурси
САЙТ МОН**

Інтерактивна онлайн книга для дітей молодшого віку

**ПІДТРИМУЙТЕ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ
ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРЕНІНГІВ ЩОДО ОСОБИСТОЇ СТІЙКОСТІ ТА
НАДАННЯ НЕОБХІДНОЇ ПІДТРИМКИ УЧНЯМ ПІД ЧАС
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ**

Що керівнику варто тримати на контролі:

- рівень тривожності кожного вчителя за свою безпеку, безпеку родини – опитування,
- емоційне вигорання,
- увага до ВПО,
- психологічну підтримку колективу.

ПЕРЕГЛЯНЬТЕ АНТИБУЛІНГОВІ ПОЛІТИКИ

(особливо актуально для закладів, у яких навчаються діти ВПО)

- частіше практикувати опитування серед учнів щодо відчуття психологічного комфорту у закладі (стосується в тому числі онлайн-ового середовища закладу, якщо освітній процес відбувається виключно дистанційно);
- спонукати педагогів застосовувати позитивне управління класом — уникати покарань, гучних зауважень, водночас впроваджуючи дуже чіткі правила для спілкування/поведінки під час навчання дистанційно та під час онлайн уроків;
- сконцентрувати увагу у роботі з учнями щодо попередження булінгу безпосередньо на навчальній діяльності. Зокрема, педагоги можуть підбирати навчальні матеріали, з допомогою яких учні могли б навчатися вирішувати міжособистісні конфлікти у мирний спосіб, пропонувати ситуації, в яких учні можуть бути медіаторами при вирішенні конфліктних питань з однокласниками;
- включати до уроків, у навчальний матеріал для самостійного опрацювання чи спільного обговорення елементи соціально-емоційного навчання, зокрема, розуміння і керування емоціями (в тому числі, агресією), емпатія, навички комунікації та вирішення конфліктів.

РОЗРОБІТЬ АДАПТАЦІЙНІ ЗАХОДИ ДЛЯ УЧНІВ НА ПОЧАТКУ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

(стосується усіх закладів, однак особливо тих, що приймають дітей ВПО)

Про що треба пам'ятати, коли йдеться про дітей ВПО:

- досвід переселення є дуже виснажливим, у дітей може не вистачати сил на навчання;
- навчальні втрати можуть бути більшими в порівнянні з учнями, які не залишали свої домівки;
- можливі проблеми з розумінням матеріалу, якщо до того учні навчались російською мовою;
- діти можуть не мати простору для навчання онлайн у тому місці, де вони тимчасово мешкають, можуть не мати належного одягу, взуття, шкільного приладдя, планшета чи ноутбука;
- діти можуть мати дуже травматичний досвід війни.

Як допомогти дітям ВПО з адаптацією до нового закладу:

Пам'ятка

- прийміть до школи дітей з числа ВПО, батьки яких подали заяву до вашого закладу;
- вивчіть, у яких умовах перебуває дитина, який її досвід переселення, які потреби має, щоб повноцінно розпочати навчання;
- організуйте спілкування практичного психолога з батьками/опікунами, а також і з дитиною;
- запросіть дітей ВПО разом із батьками на адаптаційний візит до школи напередодні початку навчання;
- подумайте, хто з учнів може якийсь час виконувати роль куратора;
- з початком навчального року приділіть увагу знайомству з новоприбулими учнями з числа ВПО;
- приділіть увагу діагностиці навчальних втрат у новоприбулих учнів.

ОЦІНІТЬ ГОТОВНІСТЬ ЗАКЛАДУ ЗМІНЮВАТИ СПОСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Гнучкий розклад уроків.

На початку року варто розробити одразу декілька варіантів розкладу навчальних занять: для очного, дистанційного та змішаного навчання.

2. Комп'ютери і інтернет

- зібрати дані про наявність у вчителів та учнів засобів для навчання: комп'ютер/ ноутбук, доступ до інтернету, смартфон, місце для навчання;
- звернутися до засновника з проханням задовольнити потребу у технічних засобах для роботи вчителів;
- спробувати залучити ресурси для забезпечення учнів/учениць, як цього потребують, необхідним обладнанням. Отримати додаткові ресурси допоможе оголошення на сторінці закладу освіти, звернення за допомогою до засновників шкіл, волонтерів, благодійних організацій, організація благодійних заходів, залучення батьків до пошуку ресурсів;
- передбачити можливість дистанційного навчання для вразливих категорій учнів безпосередньо у приміщенні школи у разі, якщо не вдалося залучити ресурси для забезпечення їх необхідним обладнанням вдома. Додатковим варіантом забезпечення освітніх потреб таких учнів та учениць може бути проведення у очному форматі консультацій (індивідуальних та групових) за окремим стабільним графіком.

У закладах освіти мають бути створені відповідні умови та проведені попередні заходи з підготовки всіх учасників освітнього процесу, а саме:

- Ознайомлення з місцем розташування укриттів фонду захисних споруд цивільного захисту, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому.
- Пояснення дій, що передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації або Інструкції закладу.
- Обговорення необхідних речей, які учасники освітнього процесу повинні взяти із собою в укриття.

- Розподіл учасників освітнього процесу в укриттях із урахуванням місткості та розташування.
- Встановлення показників напрямку руху до укриттів для швидкого та безпечного переміщення.

Алгоритм дій для вчителів у разі проведення занять і увімкнення сигналів тривоги (розроблений на основі рекомендацій ДСНС України)

У випадку сигналу небезпеки:

- Відповідальна особа вмикає наявну систему оповіщення закладу.
- Вчитель сповіщає учнів про загрозу, а батьків – про переміщення дітей до укриття.
- Необхідно організувати пересування двома колонами в приміщенні класу та швидко залишити кабінет.
- Для супроводу початкових класів можуть бути залученні помічники.
- Для швидкого надання медичної допомоги має бути залучений медичний працівник.
- Відповідальні особи після оголошення сигналу оповіщення мусять перевірити всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників закладу, по завершенню перевірки прямувати до найближчого укриття.

Алгоритм дій для вчителів у разі проведення занять і увімкнення сигналів тривоги (розроблений на основі рекомендацій ДСНС України)

У випадку сигналу небезпеки:

- Учні, які знаходяться на підвір'ї закладу, під час сигналу оповіщення повинні самостійно рухатися до найближчого укриття фонду захисних споруд.
- У середині захисної споруди відповідальні особи повинні допомогти учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця.
- Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи здійснюють необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті.
- Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, вчителі та відповідальні особи слідкують за тим, щоб вихід усіх

учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.

- Під час переміщення до укриттів необхідно врахувати наявність інклюзивних груп і класів. У випадку присутності дітей з ООП – попередньо проводити з ними навчання та бесіди, передбачити швидке та спокійне переміщення до укриття, спеціальне місце та заходи, що будуть здійснюватися в укриттях для максимального залучення до них дітей з ООП.

Алгоритм дій для вчителів після сигналу «Відбій тривоги»:

- Вчителі та відповідальні особи слідкують за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.
- Заклади освіти можуть розробити уточнені інструкції з урахуванням місцевої специфіки.

Порядок дій вчителя на випадок евакуації:

- негайно організуйте евакуацію дітей з будівлі закладу освіти.
- Зберіть учнів і зробіть перекличку.
- Проведіть учням короткий інструктаж щодо пересування закладом освіти у безпечне місце.
- Повідомте адміністрацію закладу освіти, хто з учнів перебуває разом з вами, а хто відсутній.
 - Дізнайтеся, які аварійні виходи обстежені й безпечні.
- Якщо відчуваєте запах диму, закрийте дихальні шляхи щільно згорнутим предметом одягу та виведіть учнів.
- Коли прибудете на місце евакуації, зробіть повторну перекличку.
- Повідомте адміністрацію закладу освіти про те, що дісталися безпечного місця.

Тривога

- Один довгий дзвінок — персонал та учні закладу освіти сповіщаються про виникнення надзвичайної ситуації та про початок екстреної евакуації школи.

• Евакуація закладу освіти

- Почувши сигнал тривоги, учні у супроводі вчителя, який іде позаду всього класу та бере із собою класний журнал, організовано пересуваються до виходів згідно зі схемою евакуації. Відповідальний за ЦО координує роботу з евакуації та не допускає скупчення і паніки на виходах зі школи.

• Збір

- Учні та вчителі після виходу з приміщення закладу освіти організовано пересуваються до спеціально відведених місць на безпечній відстані, де шикуються в шеренгу по класах.

• Перевірка

- Після прибуття класів на місце терміново проводиться перевірка присутності дітей за списками класних журналів, після чого вчителі повинні доповісти про кількість евакуйованих дітей.
 - Якщо сигнал тривоги пролунав під час перерви, потрібно без паніки просуватися до найближчого виходу і відходити на безпечну відстань. Чергові вчителі обходять кабінети на поверхах, де чергують, і перевіряють, чи всі залишили заклад освіти.

Інструкція батькам, як поводитися під час повітряних тривог у закладі освіти:

- Будьте впевнені, що діти прямують до укриття, де є все необхідне для їхньої безпеки та комфортного перебування.
- Підтримуйте атмосферу взаємоповаги: не турбуйте вчителів без нагальної потреби, адже під час повітряної тривоги вони першочергово дбають про дітей.
- Пам'ятайте, що закінчення повітряної тривоги у закладі освіти синхронне з повідомленнями від держави, тож діти весь час мають перебувати в укритті.
- Поважайте правила закладу освіти, відповідно до яких може бути заборонено забирати дитину до завершення повітряної тривоги заради дотримання безпеки всіх учасників освітнього процесу.
- Якщо під час сигналу тривоги ви перебуваєте на території закладу освіти, дотримуйтеся загальних правил евакуації, адміністрація спрямує вас до підготовленого укриття.

Пам'ятайте: під час повітряної тривоги педагог не має права відпустити дитину додому на прохання батьків.

Як діяти в разі сигналу тривоги на шляху до закладу освіти чи дому?

- Разом із батьками обрати безпечний шлях до закладу освіти та у зворотному напрямку.
- Обрати укриття, яке дитина зможе використовувати в разі сигналу повітряної тривоги.
- Учні мають рухатися тільки обраним маршрутом. Не зупинятися та не звертати зі шляху, визначеного батьками.
- У цей час не можна залишатися без необхідності на вулиці. Учень має якомога менше часу проводити поза стінами закладу освіти чи дому.
- Якщо немає можливості під час сигналу повітряної тривоги дійти до закладу освіти чи дому, дитина має зайти у визначене укриття.
- Школяр обов'язково повідомляє батьків та класного керівника про своє місцеперебування.
- Під час сигналу тривоги учневі не можна залишатися біля входу в укриття, треба зайти в середину.

- Дитина має знати, що по дорозі не можна торкатися невідомих або підозрілих предметів — це може бути небезпечно для життя.

Практики зняття напруги, коли лунають неприємні гучні звуки:

- співання пісень;
- прослуховування аудіоказок в навушниках;
- промовляння дражнилок на російську армію, щоб знецінити ворога та зменшити страх;
- масаж вух та простукування зони за вухами;
- застосування дихальних практик з гучним видихом;
- гра «Слоник», який обмахується вухами (для цього прикласти долоні до вух, відтуляти й затуляти їх);
- гра «Комахи» (уявити, що в приміщенні багато комарів і ловити їх, плескаючи гучно в долоні, але не торкаючись інших гравців);
- позіхання (для цього потрібно провести пальцями від вушної раковини до щелепного суглоба і запропонувати дитині позіхати);
- дайте дитині льодяники, сухофрукти або жувальні цукерки чи гумки;
- пускання мильних бульбашок, якщо дозволяють обставини.